

UNIWERSYTET MEDYCZNY
IM. PIASTÓW ŚLĄSKICH WE WROCŁAWIU

Prof. zw. dr hab. n. med. Zygmunt Zdrojewicz
Specjalista chorób wewnętrznych Endokrynolog , Seksuolog
Katedra i Klinika Endokrynologii ,Diabetologii i Leczenia Izotopami,
Uniwersytetu Medycznego we Wrocławiu
50-367 Wrocław, ul. Pasteura 4, tel. /71/ 784-25-54, fax. /71/ 327-09-57

Wrocław dnia 20. 11. 2017.

RECENZJA

Przedstawiona mi do oceny praca doktorska mgr Kamili Czajkowskiej pt. ” Ocena zmian zachowań seksualnych w populacji polskiej w latach 1992- 2015”, liczy 272 strony i sprawia początkowe wrażenie opasłego tomu – standardowe dysertacje doktorskie są o wiele objętościowo mniejsze i liczą około 15 stron. Niemniej jako specjalista w dziedzinie seksuologii z wielką przyjemnością i dużym zainteresowaniem zacząłem czytać , oczekując , że nie tylko ilość, ale również jakość spełni moje oczekiwania zarówno pod względem merytorycznym jak i naukowym.

Całość rozprawy zawiera podstawowe elementy wymagane od tego typu dysertacji , a mianowicie : wprowadzenie , wstęp, klasyfikacje pojęć, zarys historyczny badania (metody, techniki badawcze, badania własne) wyniki, dyskusję , wnioski, bibliografię , ankiety badawcze i streszczenie. Całość napisana jest przejrzyście, dobrą polszczyzną. Stwierdzam, że Doktorantka posiada łatwość pisania, a cała rozprawa potwierdza ,że Autorka dobrze i swobodnie porusza się w tej tematyce.

1. Na pierwszych stronach Autorka przedstawiła pojęcie „seksualności” posiłkując się dobrze dobranym, aktualnym piśmiennictwem (drobne uwagi na ten temat w dalszej części recenzji) m.in. Bankroft , Izdebski , Lew- Starowicz, Imieliński. Bardzo trafnie (str. 7-9) Doktorantka obala stary mit dotyczący istnienia tylko dwóch płci, podając aktualną klasyfikację o podziale na 9 płci !.

Czytając dalej Autorka ze znanstwem medycznym (nie jest lekarzem !) omawia zagadnienia endokrynologiczne, kliniczne, biologiczne podziały w zaburzeniach seksuologicznych itd. (str. 16-53). To duży atut rozprawy !.

2. W „części historycznej badań dotyczących seksualności” Autorka wymienia i opisuje zasługi wybitnych seksuologów m.in. Hirszfeld, Freud, Forel, Kinsey, Masters i Johnson. Nie pomija wybitnych badaczy polskich : Kurkiewicz, Godlewski, Jaczewski, Izdebski , Lew – Starowicz, Kozakiewicz, Kurkiewicz, Wisłocka. Uzupełniając tą listę warto w moim przekonaniu wspomnieć również o : T. van der Veldzie, który był autorem słynnej „ Sztuki

kochania” (1926) oraz W. Reichu- uczniu Freuda, który łączył w sobie dwie pasje: komunisty i seksuologa, propagował (sprzedawał !) specyficzny rodzaj energii nazwanej „ orgononem”. Pozornie komunizm i seks mają niewiele z sobą wspólnego, ale niezupełnie. Otóż partia komunistyczna otwarcie głosiła swobodny seks, zatem wiele jej młodych członków to akceptowało i zapisywało się głównie z tego powodu do partii, co popierał jej przywódca

W. I. Lenin, mający nie tylko żonę – N. Krupska, ale stałą kochankę –amerykankę S. Armand.

3. W rozdziale „badania nad seksualnością” (str. 62). Autorka dokładnie opisuje rodzaje badań podkreślając rolę ankiet, metody jakościowe i ilościowe, techniki badawcze oraz wywiady. To wprowadza czytelnika w sferę psychologii, seksualności i precyzji badań. Podaje przykłady m.in. badań Starowicza, Izdebskiego, Sztabińskiego, Sawińskiego, Sułka , Straś - Romanowskiej itd.

4. Na str. 69 niestety nie ustrzega się od często powielanego błędu. Metodologia to nauka o metodach , a powinno być „ metody” badań (podpieram się opinią p. prof. J. Miodka)

5. Populacja badana, co warte jest szczególnego podkreślenia była olbrzymia (100 000 osób), a to dowodzi niezwyklej pracowitości Autorki i stawia ją w szeregu badaczy światowego formatu. Wiek badanych 18-55 (nie podaje mediany !)

6. Cele badania zostały sformułowane jasno i przejrzysto.

7. Analizy statystyczne zostały przeprowadzone zgodnie ze współczesnymi wymogami naukowymi.

8. Wyniki badań (str. 72-218) przedstawiono w czytelnych tabelach i rycinach (łącznie 144)

9. Dyskusja (str. 218). W rozdziale tym Autorka konfrontuje wyniki swoich badań z badaniami innych autorów. Żałuję, że Doktorantka nie zwróciła uwagi na moje badania przeprowadzone na studentach uczelni wrocławskich (Seksualność studentów uczelni

wrocławskich) - Seksuologia Pol.2003, Seksualność studentek uczelni wrocławskich- Seksuologia Pol. 2005, oraz wykonane na podobnym materiale tj. 2500 osób badania retrospektywne- po 10-ciu latach - Seksuologia Pol. 2013, w których wykazano m.in. na pytanie „ skąd młodzież czerpie wiedzę na temat seksu” u 30% badanych odpowiedz była : „ „z czasopism młodzieżowych” , w badania po 10 latach , że z Internetu w 28%. Natomiast na pytanie o tzw. „pierwszy raz” 34 % respondentek odpowiedziało , „z ciekawości i aby mieć to z głowy”. To w moim przekonaniu wzbogaciłoby „dyskusję” na ten temat .

10. Wnioski. Są logiczną konsekwencją przeprowadzonych badań. Cele pracy zostały w moim przekonaniu zrealizowane. W szesciu przedstawionych wnioskach Doktorantka sumuje całość pracy. W ostatnim pisze „w przypadku zaburzeń seksualnych bardzo mało badanych szuka pomocy u lekarza”. W moim przekonaniu jako lekarza praktyka ten odsetek w ostatnich latach

wzrósł znacznie i coraz więcej pacjentów z problemami seksuologicznymi odwiedza gabinety lekarskie w tym seksuologiczne.

11. Piśmiennictwo. Aktualnie uczeni stosują różne formy bibliografii :

1. podają piśmiennictwo w kolejności cytowania 2. Zestaw pozycji jest alfabetyczny . 3 W tekście jest podany autor i rok ukazania się pracy, 4. W bibliografii kolejności jest różna np. autorzy rok ukazania się tytuł, wydanie. Tą ostatnia formą posługuje się Autorka ! co oczywiście jest akceptowalne !. Na podkreślenie zasługuje posilkowanie się aktualną bibliografią, żałuję , że poza wymienionymi w tekście nie ma innych moich pozycji takich jak „Tajemniczy świat kobiecego orgazmu” – Continuo 2016. Wrocław, „Leksykon seksuologiczny od A- Z” Continuo 2012 Wrocław, co zresztą nie umniejsza wysokich walorów rozprawy.

Na, zakończenie , wracając do pierwszych zdań rozprawa spełniła moje oczekiwania pod każdym względem. Doktorantka, wykonując benedyktyńską pracę wykazała się niezwykle wysokimi wartościami : pracowitością , zacięciem naukowym , przedstawiła aktualny stan seksuologii w Polsce. Rozprawa zawiera bardzo dużo cennych wiadomości z dziedziny seksuologii, cel pracy został spełniony, a wnioski praktyczne oddają całość. Uważam, że pod względem merytorycznym i naukowym rozprawa doktorska mgr Kamili Czajkowskiej pt. Ocena zmian zachowań seksualnych w populacji polskiej w latach 1992-2015 „, w pełni spełnia kryteria stawiane tego typu rozprawom, i odpowiada warunkom określonym w art.13 ust.1 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki i uzasadnia dopuszczenie mgr Kamilę Czajkowską do publicznej obrony .

Prof. dr hab. . n. med . Zygmunt Zdrojewicz

Prof. zw. dr hab. n. med. Zygmunt Zdrojewicz
Specjalista chorób wewnętrznych
endokrynolog i seksuolog.
Katedra i Klinika Endokrynologii, Diabetologii
i Leczenia Izotopami.
Uniwersytet Medyczny - Wrocław, ul. Pasteura 4.
3621105